

Ädla kvinnor ger barnsjukvården stöd

Stockholms (och Skandinavien) första barnsjukhus, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, låg i hörnet av Hantverkargatan och Scheelegatan. Grundplåten till finansieringen av bygget var en donation av med dr Per Elmstedt, som under 30 år varit fattigläkare i Stockholm. Beloppet – 8 300 riksdaler banco – räckte dock inte långt, och därför gjordes år 1851 ett upprop till »Hufvudstadens ädla och människoälskande kvinnor, bedjande hvar och en, hvars tillgångar tillåta, att tekna ett bidrag för detta välgörande ändamål».

HKH kronprinsessan Lovisa blev företagets beskyddare. Hon tillät också att »om en vårdanstalt kom till stånd, den då skulle få bära HKHs höga namn». Insamlingen gav nästan 12 000 riksdaler. Nu kunde sjukhuset byggas, och det öppnades den 6 februari 1854. Verksamheten leddes av Magnus Huss. I styrelsen, som bestod av tolv damer, ingick också Fredrika Bremer.

Vårdanstalten (som initialt hade ca 40 sängar; år 1860 hade sängantalet ökat till 60) kom att få en oerhörd betydelse för barnsjukvården i Stockholm, där de epidemiska sjukdomarna härjade svårt. Vanliga sjuk-

MEDICIN HISTORISK *paus*

Medicinhistoriska
ögonblicksbilder,
i form av en kort text
till en bra bild,
välkomnas!

»Medicinhistorisk paus»
Läkartidningen
Box 5603
114 86 Stockholm

Sjuk- och matsal i ett. Interiören från Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn är en handkolorerad trägravyr från ca 1875.

domar hos barnen var kolera, tuberkulos, difteri, scharlakansfeber och mässling. Mortaliteten var hög, över 17 procent; medelvårdtiden var 48 dagar.

Barn under 2 år tog man inte emot – deras chans att överleva ansågs alltför dålig.

Redan från början tog man hand om kirurgiska fall, men antalet ingrepp som kunde göras var begränsat. År 1886 fick man en barnkirurgisk klinik; appendektomi skall dock ha gjorts först 1893.

År 1999 flyttade »Lovisa» uppför Hantverkargatsbacken till området intill Kronobergsparken, där rikskriminalen nu ligger. Under 70 år utvecklades här den svenska barnsjukvården tills klinikerna flyttade till de nybyggda lokalerna på S:t Görans sjukhus.

När centrum för Stockholms barnsjukvård nästa år skall förläggas till Karolinska sjukhuset får det återigen namn efter en kvinna; denna gång dock inte en kronprinsessa utan en älskad författarinna av barnböcker, Astrid Lindgren.

Lars Räf
professor
Mellösa